

Jan Šimůnek

CONAN

A KLETBA VENARIJSKÉHO LÁRA

Larové... [j.č. lár] bůžkové domácí, podobní Penátům, chránící domov ...s jeho obyvateli, ctění veřejně i soukromě... Jisto jest, že, kdežto Penátové podporují rodinný blahobyť, Geniové původně chrání osoby, Larové pak místa...

Ottův slovník naučný, díl 15., str. 665

Conan se zúčastnil jako patnáctiletý dobytí Venária (viz Howardova povídka „Za Černou řekou“). Jako drancovníka ho proklel lár osady. Obsahem prokletí bylo to, že se na svých cestách bude setkávat se zradou, dokud nezemře, nebo dokud se mu nepodaří přemoci boha Seta, lárova mocnějšího příbuzného.

Hned po opuštění vydrancovaného Venária se Conan střetne s nepřáteli, představujícími nejen nadpřirozené bytosti (a jejich uctívače či podřízené), ale i s něčím, co by mohlo pocházet z plesnivého obilí...

Obětuješ šest, přitom utratíš devět ...

Kniha krvavých stygijských rituálů

2. Mora, Mora!

1. V lesnatém podhůří Eiglophiánských hor číhal Bork se svojí tlupou. Někteří ho nazývali lidskou bestií, jiní mu i takovéto příbuzenství s člověkem upírali. Pro všechny bez rozdílu však měl Bork pouze nenávisť a pohrdání.

Do tohoto kraje se vrátil proto, že zde už dlouho se svojí tlupou neloupil. Provoz na kupecké stezce se začal obnovovat. Právě nyní čekal karavanu kupců, ohlášenou nedobrovolným leč ochotným pomocníkem z nedaleké hospody.

Osud Borkových zajatců byl vždy stejný: Nejprve byli mučeni proto, aby prozradili všechny své cennosti. Bork nechtěl riskovat zbytečné přehlédnutí nějaké zvlášť důmyslné skrýše ve voze či saních, popřípadě to, že by nerozpoznal pravou cenu některé části své kořisti. Poté byli zajatci mučením nuceni sepsat úpěnlivé prosby o výkupné a prozradit všechny užitečné údaje o svých obchodních kontaktech. V neznámých krajích byli dotazováni i na usedlosti a hospody, které navštívili. Nakonec (pokud ovšem tak dlouho vydrželi) byli mučeni jen tak, pro zábavu.

Každý z členů tlupy byl znovu a znovu šokován vynalézavostí svého vůdce. Kterýkoli z nich si byl také jist tím, že při sebe-menším zaváhání bude veškeré Borkovo umění uplatněno také na něm. Toto vědomí pak stmelovalo desperáty z tlupy v ukázněnou bojovou jednotku, předčící v kázni většinu pravidelných armád. Jen v poslední době se prozíravější z Borkových mužů začínali více obávat jeho syna Jorga.

Kupecká karavana byla malá. Její členové vesměs pocházeli z měst Nemedie a Gunderlandu. Spolu s dalšími společníky ob-

chodovali tito kupci s barbarskými Pikty a Cimmeřany. Jejich druhové teď putovali s většinou získaného zboží po moři do Messantie. Zde měli vše prodat a se zlatem a penězi vyrazit domů, proti proudu řeky Khorotas. Karavana mezi tím navštívila některé náčelníky Piktů a Cimmeřanů s bohatými dary. Nebyla to obchodní cesta v pravém smyslu tohoto pojmu, nicméně všichni doufali proměnit náklonnost barbarských náčelníků ve výhodné obchody. Snad proto, že byli prakticky beze zboží i bez větší částky peněz, a také proto, že se pohybovali v již známé krajině, nenajali si žádného místního průvodce. O návratu loupeživé tlupy do zdejšího kraje se tedy nic nedozvěděli.

Prázdné místo na kupeckých vozech zabírala tlupa Cimmeřanů. Kupci se s nimi setkali „U zeleného jmelí“, odkud vyrazili brzy ráno. Vůdce barbarů, starý Brenn, zaplatil kupcům za cestu prozřetelně předem. Měl na starosti skupinu mladých bojovníků, které vyslali starší kmene do světa na zkušenou. Mladíci se poprvé dostali k takové vymoženosti civilizace, jako je hospoda. Svou mužnost, prokázanou při dobývání Venaria, dokazovali nyní rekordy v pití vína a posléze ještě hospodským služebným. Ráno by stěží dali dohromady kupci požadovanou částku. Někteří kupci chtěli vyspávající Cimmeřany ponechat v hospodě, ale jejich předák Cento to nepřipustil. Kupecké řemeslo mu natolik přešlo do krve, že by se podobného podvodu nedopustil. Navíc, mnozí z těchto bojovníků mohou být jednou jeho zákazníky. Se svými služebníky proto naložil opilce do několika saní a naházeli k nim pod plachty i jejich vaky a zbraně. Však si to přeberou!

Hospodský je z pochopitelných důvodů před Borkem nevaroval, nestačil však Borka uvědomit o tom, že kupci nejedou sami. Ani bystré oko Borkovo nemohlo Cimmeřany vidět, protože žádný z nich se dosud neobtěžoval vystrčit nos z pod přeci

jen trochu hřející plachty. Teprve se vzpamatovávali proudem studeného vzduchu a většina z nich zuřivě proklínala permóničky v hlavě.

Léčka byla nastražena s rutinou dlouholetého mistra krvavého lupičského řemesla. Nepostrádala však důmyslné spojení povšechné ideje zálohy s konkrétními místními podmínkami. Bork vyloučil čtyři více-méně vhodná místa, než toto našlo v jeho očích zalíbení. Stezka se zužovala mezi neprůchodným terénem s balvany a skupinami stromů na jedné straně a korytem potoka na straně druhé. Ostrá zatáčka činila místo přepadu méně přehledným. To vše vedlo k tomu, že se přepadení nebudou moci shluknout do houfu k účinné obraně. Menší skupina lupičů čekala na přechod karavany, aby na ni současně s hlavním vojem zaútočila zezadu. Tuto akci vedl – poprvé – Borkův syn Jorg. Sám Bork pak napadne čelo karavany.

Propočet délky karavany podle počtu lidí a vozů či saní patřil k Borkovým specialitám. Nemohl se proto ubránit pocitu zadostiučinění v okamžiku, kdy trojí nafnutí sněžné lišky oznámilo, že poslední sáně minuly Jorgovu skupinu. Čelo karavany bylo zrovna v ideální pozici pro přepad. Borkovi muži se s řevem vyřítili z úkrytu.

Překvapení kupci se trochu shlukli. Nevypadali příliš bojovně. Byli zvyklí o svobodu spíše vyjednávat a občas zaplacené výkupné měli beztak započítáno do svých nákladů. Zbraně měli spíše k odstrašení osamělých darebáků či odražení opravdu nepočtených loupeživých tlup.

S Cimmeřany to bylo naprosto jiné. S mečem v ruce se skoro rodili. Byl mezi nimi mladý Conan, narozený přímo na bitevním poli. Oxtrixe našli v přepadené osadě jako novorozeně, jehož pupeční šňůra dosud vedla do lůna zavražděné matky. Okolnosti narození ostatních sice byly méně dramatické, ale všichni byli

cvičení v boji. Navíc měli za sebou čerstvou zkušenost – dobytí Venaria a zmasakrování všech vojáků a civilistů v pevnosti. Tyhle Cimmeřany by ani ve snu nenapadlo, že se dá život vykoupit nějakými cennostmi. Představa, že by měli složit zbraně a poslat domů pro výkupné, by je leda rozesmála. Však by je také otcové prokleli a jejich matky by si rvaly vlasy zoufalstvím nad zbabělostí svých synů!

Když tedy dobíhali Jorgovi muži k saním na konci karavany, vyrojili se z nich s bojovým pokřikem Cimmeřané. Každý z nich měl tu zbraň, kterou zrovna popadl. Většina útočníků byla smetená dříve, než si stačili uvědomit náhlou změnu situace. Jorg sice prvního protivníka odrazil, ale pak se srazil s o půl hlavy vyšším Conanem. Ten měl sice pouze dýku, ale svého protivníka zřetelně převyšoval též bojovým uměním. Jeho oči sice ještě pokrývala mlha z včerejšího hýření, ale jeho ruka s jistotou odrážela protivníkovy výpady. Jorg jen koutkem oka zahlédl, že zbytky jeho mužů ustupují k čelu karavany, kde měl mít Bork převahu. Cimmeřané jim byli v patách. Pouze jediný z nich byl sražen opodál do sněhu, snad mrtev.

Jorg a Conan zůstali sami, zapleteni do zuřivého souboje. Starý Brenn buď nepostřehl, že má Conan pouze dýku, nebo chtěl svému svěřenci udělit drsnou lekci o nutnosti dávat si pozor na své zbraně. Jisté však je, že mu nehodil žádný z povalujících se mečů.

Kupci v čele karavany byli během okamžiku podruhé nemile překvapeni. Nejprve to byl nenadálý útok lupičů, vzápětí následoval bojový křik a třesk zbraní, nesoucí se od konce karavany. Ti zatracení Cimmeřané! Měli je nechat chrápat „U zeleného jmelí“. Teď už se s lupiči jednat nedá. Zbývá jen jedno: prodat svou kůži co nejdražší.

Tak se stalo, že Bork narazil na nečekaně tuhý odpor. Místo

na opatrné zbabělce narazil na zoufalce, kterým bylo vše jedno. Trpce litoval toho, že se dal uchlácholit mírumilovným vzezřením kupců. Vsadil na teatrální útok, spíše zastrašující. Děšť dobře mířených šípů před útokem by rozvrátil obranu karavany, ale dlouhé luky jeho mužů ležely v úkrytu, zatímco jejich majitelé se ze všech sil plahočili hlubokým sněhem ke kupcům.

Než se boj v čele karavany rozhořel naplno, začal se souboj Conana a Jorga chýlit ke konci. Conan opravdu citelně postrádal meč. Jeho výpady dýkou nebyly dost účinné. Vrhout ji proti nepříteli se bál, neznaje vlastnosti jeho pancéřování, a tak kroužil kolem něj v děsivém tanci, kdy oba čekali na chybu toho druhého. První ji udělal Jorg. Podcenil odolnost Cimmeřanů a přiblížil se ke chlapci, z jehož vyhřezlých vnitřností šla na sněhu pára. Ten se náhle ovinul kolem Jorgových nohou a snažil se ho povalit. Jorg do něj bušil rukojetí meče, ale tím zanedbal výpady proti Conanovi. Ten nezaváhal. Přiskočil a nečekaným kopnutím mu vyrazil meč z ruky. Potom ho několikrát bodl dýkou do boku, za okraj hrudního pancíře.

Umírající chlapec vedle nich chroptěl. Conan mu vrazil do ruky Jorgův meč a pozdvihl ho do sedu. Chlapec sebral zbylé síly a ťal ležícího Jorga do krku, až se hlava odkutálela. Mladý Cimmeřan se pak v agónii převalil na jeho trup. Oči mu do posledního okamžiku zářily vítězoslávou: v temných síních předků nebude posledním z posledních, bez jediného sluhy!

Conan nesledoval jeho umírání až do konce. Byl již zcela při smyslech. Skočil do vozu a rychle našel svůj meč, vynikající dílo argoských zbrojířů, svou kořist z Venaria. Hodil na sebe lehký hrudní pancíř a přilbici. Ve chvílce skočil ze saní podstatně lépe připraven k dalšímu boji.

Jeho druh byl již mrtev. Conanovu pozornost zaujala odťatá Jorgova hlava. Cimmeřané nepatřili k barbarům, sbírajícím

hlavy či lebky svých nepřátel, na rozdíl od některých Piktských klanů. Conan však hlavu sebral a zamířil i s ní k čelu karavany.

Na místě hlavního boje viděl zprvu nepřehledný propletenec bojujících mužů a kupeckých koní. Náhle si povšiml starého Brenna, ošklivě tísněného mohutným zrzácem a ještě jedním z lupičů. Jorgova hlava se mu nyní hodila. Mrštíł jí po lupičích a zasáhl toho menšího do hlavy. Druhým z Brennových soupeřů byl sám Bork. Poznal synovu hlavu a strašlivě zařval. Jeho zavytí vytrhlo všechny ostatní z osobních soubojů. Všichni sledovali, jak se náčelník lupičů vrhá proti Conanovi.

Rozpoutal se divoký boj, ve kterém se utkala Conanova mladická vitalita a sebedůvěra s Borkovou letitou zkušeností, bičovanou nevýslovným vztekem. Jejich meče se srážely v rychlém sledu úderů. Přesto se oběma podařilo několikrát prorazit soupeřův kryt. Na jejich pancířích se objevily hluboké šrámy a začala téci krev. Bork zranil Conana několikrát, ale jeho rány neměly patřičnou razanci. Conan svého soupeře zasáhl pouze dvakrát, ale oba údery stály za to. Jeden rozřal okraj přílby a kůži na čele, druhý poranil až na kost levou paži. Krev z rány na hlavě Borkovi ztěžovala výhled, částečně ochromená levá ruka už nevyvažovala jeho poskoky na kluzkém terénu. Bork se proto rozhodl k prudkému výpadu. Podařilo se mu jednou ranou odrazit Conanův meč a proseknout hrudní pancíř. Nezasáhl však žádný z předchozích šrámů, a tak kov alespoň část úderu zachytil. Přesto ostří meče prořezalo levý velký prsní sval a zastavilo se až o žebra. I Conanova levá paže byla zčásti ochromena.

První odvetný úder Bork odrazil zcela. Druhý už jen svedl na méně důležité místo, takže ostří meče mu odseklo kus kůže na levém rameni i s kouskem svalu. Bork poodskočil, aby měl větší prostor k dalšímu výpadu. Cosi mu však ujelo pod nohama a on se překulil do sněhu. Bleskurychle se odvalil stranou - v tom

otisk jeho těla prořal Conanův meč. Levou rukou mimoděk hrábl po té zatracené věci a ucítil na prstech zuby. Uklouzl po hlavě svého syna!

Vztek zvedl Borka opět se země. Jorgovu hlavu stále držel v levé ruce. Náhle ji místo předstíraného výpadu mečem vrhl proti svému soupeři. Ten byl zasažen do čela. Rána ho viditelně napůl omráčila. Jeho meč několikrát vylétl ve směru, kde tušil Borka, ale rány nebyly cílené. Mžitky před očima téměř zcela zakryly Conanovi výhled. Bork se připravoval k výpadu, který měl Cimmeřana zlikvidovat i za cenu sebezničení. Conan jeho úder jen stočil k pravému boku, spíše náhodou. Meč naštěstí sjel po zbytcích pancíře a nedostal se pod žebra. Zásah Conana kupodivu vyburcoval. Zahlédl mezi barevnými koly temnou Borkovu postavu a řal po ní. Zasáhl a otevřel Borkův trup od krční jamky po pupek.

Po pádu Borkova těla nastala mezi lupiči panika. Jak už bylo řečeno, všichni ostatní více-méně přerušili boj a sledovali zuřivý souboj náčelníka lupičů s Cimmeřanem. Po Borkově pádu byl s kázní lupičů konec. Začali ustupovat a kupci i Cimmeřané se na ně vrhli s dvojnásobnou vervou.

Conan stál, opřen o první saně karavany. Snažil se sebrat síly k dalšímu boji. Náhle se Bork začal na sněhu opět zmítat. Pohyby hrozného otvoru, přecházejícího z hrudníku na břicho, připomínaly ženský klín při porodu. Cosi se z Borka dralo ven desítkami pramének, které se vedle jeho těla začaly spojovat do čehosi nevýslovně obludného.

Conan nezaváhal a začal do té věci sekat mečem. Bork byl zřetelně zčásti při vědomí, protože se jeho tělo snažilo tu hroznou věc chránit před Conanovými údery. Ten však pokračoval až do okamžiku, kdy se to celé náhle rozteklo a začalo vsakovat do sněhu spolu s Borkovou krví a obsahem jeho střev.

Bork náhle jakoby zemřel podruhé. Jeho tělo se podivně zkroutilo a jeho tvář vyzařovala bezmezný vztek. Odkudsi zdáli, z hloubi Eiglophianských hor, se ozvalo příšerné zařvání. Conan si nedovedl představit, z jakého hrdla či zobáku by se podobný zvuk mohl vyřinout. Starý Brenn shlédl to, co Conan rozsekal, a při tom zařvání zbledl, že by se v něm krve nedořezal.

Vzrušení a ztráta krve udělaly své. Posledním Conanovým vjemem byl pohled na Brenna, stojícím před ním spolu s Centem. Poté se bez vlády a beze smyslů skácel k zemi.

2. Následujících několik dnů strávil Conan v bezvědomí, přerušovaném jen občasnými chvilkami horečnatého třestění. Zůstaly mu na ně nejasné vzpomínky na vzdouvajících se plachtu saní a na cizí tváře, jež se nad ním skláněly. Mnoho dní se takto potácel mezi životem a smrtí, nejprve cestou na saních, později u chudých dřevorubců, v jejichž vsi karavana ponechala vážně raněné i se zásobami. Dřevorubci raněné přijali rádi, ale potraviny pro ně naléhavě žádali, jinak by oni sami neměli z čeho v zimě žít.

Když Conan přišel k sobě, byl s ním ze známých lidí pouze Equino, jehož rány nebyly tak vážné. Kromě nich byl ve vsi zanechán jeden z kupců, ten však, přestože se jeho rány nezdály vážné, brzy zemřel. V době Conanova procitnutí byl již pohřben.

Equino už byl nějaký čas při sobě, takže mohl Conana seznámit s jejich situací. Byli v dřevorubecké vsi jménem Fusaria. Většina obyvatel byla hluboko v lesích, kde budou do příchodu nejkrutějších mrazů a zimních bouří kácet stromy a stahovat je buď k vodě nebo k místům, kde se ze dřeva později bude pálit uhlí. Ves je přímo pod hlavním hřebenem Eiglophianských hor. Již teď je prakticky nedostupná, karavana měla patrně s další cestou dost potíží. O ně pečuje Geno se svojí dcerou, který jinak opatruje nemocné vesničany.

S Genem se Conan rychle spřátelil. Jako jediný ze vsi hovořil jazykem Cimmerie. Řeč ostatních vesničanů sice byla podobná, ale při rychlejší mluvě mu zpočátku unikal smysl podstatné části slov. Příbuznost jazyků však napomohla tomu, že se do něj Conan přeci jen začal vpravovat. Než mu Geno dovolil vstát z lůžka, dokázal se už s vesničany dohovorit o běžných věcech. Equino měl s jazykem větší potíže, a tak jen tiše záviděl druhovy rozhovory s krásnou Gennou, Genovou dcerou. Conan však také mohl mít důvod k závisti, protože dívka se zcela zřetelně zakoukala do Equina.

Geno připadal od počátku Conanovi jako člověk s nějakým tajemstvím. Nedokázal pochopit, jak někdo zcela zřejmě schopný daleko lepšího života může žít v malé vsi v horách. Nikdy se mu však nepodařilo zavést rozhovor na toto téma, Geno vždy obratně vyklíčkoval. Conan ani nezjistil, zda „Genna“ je dívčino pravé jméno či jen přezdívka.

Teprve po několika týdnech dostal Conan povolení vstát z lůžka. Jeho organismus však zcela zřejmě překonal to nejhorší, takže po několika dnech mu již bylo dovoleno opustit chatrč. Na krátkých vycházkách ho někdy doprovázel i Geno. Od něj se Conan dozvěděl, že Fusaria jsou nejzazším lidským sídlem na této straně hor. V údolí nad nimi je pouze chrámek bohyně měsíčního kotouče Luny. Žije tam několik kněžek, přežívajících díky obětinám vesničanů z Fusarií i několika dalších, níže položených, vsí. Nad chrámkem je Měsíční sedlo. Geno mu ukázal velikou poloměsíčitou skvrnu věčného sněhu, která snad dala sedlu jméno. Okolní skály byly zatím sněhem pouze lehce pocukrované, takže byla dobře patrná. Geno ho zároveň ujistil, že za jasných dnů je viditelná i v zimě, jako jediná velká rovná plocha mezi rozeklanými skalisky. Přes Měsíční sedlo kdysi vedla kupecká stezka do Cimmerie, nyní je však z neznámých důvodů opuštěná.

Conan postupně prošel celý areál vsi, skládající se z několika chýší rozložených podél nezřetelné stezky, ohrady pro dobytek a jakéhosi náznaku návsi nad meandrem potoka. Potok vytékal z údolí Měsíčního sedla a pokračoval úzkou roklinou mezi lesnatými kopci, kde nyní pracovala většina obyvatel vsi. Z pahorku nad vsí bylo možno dohlédnout až na pokraj vzdálené nížiny. Na druhé straně pahorku se táhly bažinaté louky až pod údolí Měsíčního sedla.

Conan však nemohl být venku věčně. Genna dělala většinou společnost Equinovi, žvatlání dětí a starců bytostně nesnášel. Proto mu jako společník zbýval pouze Geno, který si ho z neznámých důvodů oblíbil. Dokonce ho začal učit nemedijskému písmu, jež používali i obyvatelé Hraničního království. Equino si ho sice dobíral, zda nepomýšlí na úřednickou kariéru, ale Conan nepovolil. Než nastala doba nejhorších mrazů, uměl už trochu slabikovat. Snad právě tehdy byl položen základ Conanova pozdějšího vzdělání. Přestože řadu hodnot civilizace nikdy nepřijal za své, zvládl slovem i písmem několik jazyků.

Jednoho dne vsí zahlaholily hlasy vracejících se dřevorubců. Všechny chýše se zaplnily a Conan s Equinem se museli uskrovnit. Přesunuli se do chýše, kde s Genem a jeho dcerou žilo několik svobodných dřevorubců. Chýše byla kruhová, měla v průměru přes deset kroků. Směstnali se sem tedy poměrně snadno. Vnitřek chýše rozdělili závěsy z pytloviny a kůží tak, aby jednotlivé skupiny měly alespoň náznak soukromí. Oba Cimmeřané se s vesničany shodli na tom, že budou společně vyjídat obilné jámy a občas si všichni přilepší potravinami od kupců.

Mladí dřevorubci, snad každý den riskující život při kácení stromů, Cimmeřany obdivovali. Oba museli mnohokrát vyprávět o dobytí Venaria i o přepadení karavany. Nikdy však nepadla zmínka o Borkově smrti. Když na to jednou Conan přivedl řeč,

Geno začal rychle o něčem jiném. Equino padl raněn ještě před tou událostí a Conan respektoval zjevné Genovo přání. Jemu samotnému ovšem již dříve vše podrobně vylicil.

Brzy po příchodu dřevorubců otevřeli další zásobní jámu. Pro oba Cimmeřany to bylo nezvyklé. To málo obilí, které měli k dispozici u nich doma, se uchovávalo v kožených pytlích, zavěšených pod stropem chýše. Jejich hlavní potravou však bylo čerstvé i sušené a uzené maso zvěře a ryb. Sami však viděli a Geno jim to potvrdil, že hlavním zdrojem výživy vesničanů je obilí. Ti něco vypěstovali, něco koupili za dřevo a uhlí. Geno jim dále vysvětlil, že obilí se uchovává v jamách, vykopaných do jílovité půdy, vypálených ohněm. Na nasypané obilí se udusala suchá sláma a na ní asi stopu silná vrstva jílu. Tím byl obsah jámy v mezích možností zbaven přístupu vzduchu.

Mezi tím začal jeden z kopajících hlasitě nadávat. Přes všechna opatření se nějaké myši podařilo prorazit otvor a vniknout do jámy. Její zdechlinu našli ještě nad obilím. Geno to vysvětlil tím, že vzduch v uzavřené jámě je příznivý pro uchování obilí, ale pro živočichy je škodlivý.

Obilí pod uzávěrem bylo pokryto narůžovělými chomáčky plísně. Mezi obilím bylo vidět do červena zbarvená zrnka. Geno starostlivě sraštil čelo. Potom poručil ženám, aby z obilí připravily kaši. Za chvíli se kolem kouřící mísy shromáždili všichni vesničané. Všichni věděli, že by je ztráta obilí z jedné jámy odsoudila ke hladovění. Všichni proto dychtivě ochutnávali kaši. Měla trochu zatuchlou či houbovitou chuť. Někteří říkali, že trochu pálí. Nicméně – byla požitelná. Přízrak hladu se na chvíli odplížil.

Asi tři dny po této události nastal v noci poplach mezi dobyt看em v ohradě. Všichni muži, včetně Conana a Equina, se tam seběhli. Nic zvláštního však nenalezli. Dobytek se v jejich

přítomnosti uklidnil. Nakonec kdosi zažertoval, že se kravičkám snad stýskalo. Všichni se tomu zasmáli a rozešli se dospat. Conan se však tímto žertem uklidnit nenechal. Byl mnohem blíže přírodě než vesničané. Dobře cítil vlny neklidu, šířící se od ohrady. Equino se mu svěřil s podobnými pocity. rozhodl se proto, že celou věc prozkoumá.

Druhý den se vydal na pahorek nad vsí, na jehož úpatí byla ohrada s dobyt看em. Sníh jiskřil a Eiglophiánské hory byly jakoby na dosah ruky. Bílý půlměsíc v sedle opravdu nesplynul ani po příchodu sněhu s okolím a zářil pod ranním sluncem až oči přecházely. Conan však věnoval vyhlídce jen nepatrnou pozornost. Pátral po stopách. Sluncem opakovaně natátá a přes noc opět zmrzlá krusta na povrchu sněhu pod Conanovýmá nohama praskala, ale menší zvířata po ní zjevně mohla přejít bez nejmenší stopy. Jen místy byly závěje prachového sněhu, kde bylo možno pozorovat i stopy myší a drobných ptáků. Conan ale nepochyboval o tom, že původce nočního poplachu stopy zanechat musel.

Jeho tušení se potvrdilo na kraji lesíka, těsně pod vrcholem pahorku. Něco tu opravdu zanechalo stopy, velikostí srovnatelné s Conanovými. Vyšlo to z lesíka, zastavilo se to na začátku svahu nad ohradou, a pak se to vrátilo zpět. Conan takové stopy nikdy neviděl. Určitě to mělo čtyři nohy, ale otisky jednotlivých nohou nejvíce ze všeho připomínaly obrovské ptačí stopy. Conan mimovolně otřásl. Ještě teď, po mnoha hodinách, vyzařovalo ze stop zcela zřetelně cosi zlého. Nebylo pochyb, tohle byly stopy původce nočního poplachu.

Náhle zaslechl chřupání sněhu pod nohama nějakého velikého tvora. Zvuk se ozýval z lesíka, kam vedla neznámá stopa. Že by se noční přízrak vracel? Conan se proklínal, že si vyšel nalehko, beze zbraně. Sevřel pevně alespoň hůl, Cimmeřané nedávají svůj

život lacino. Houštiny se zachvěly, objevila se postava. Conan vydechl úlevou – byl to Geno. Musel jít z druhé strany. Conan uhádl, že Geno nechtěl být vidět ze vsi. Oba se nad stopami setkali. Geno si je podrobně prohlédl jako předtím Conan. Jeho obličej nabyl podivný výraz. Zoufalý a zároveň smířený.

„Nic jsi neviděl, rozumíš, nic!“, vykřikl na Conana.

„Ale já vidím. Vidím stopy čtyřnožce, velikého jako kráva. A s ptačíma nohama. O takovém zvířeti jsem jakživ neslyšel,“ mudroval nahlas Conan.

Geno se zatvářil tak, že jeho společník mimoděk pevněji sevřel hůl. Náhle se však opanoval:

„To není obyčejné zvíře. Je to démon, Borkův bratr. Či spíše bratr toho, co z Borka vylézalo ven. Příšera, Měsíční démon. Teď bude útočit na lidi tak dlouho, až nalezne někoho vhodného k pobratření. Možná se bude chtít pomstít tobě, možná jde po mě či Genně. Může se pokusit vybit celou ves.“

„Dá se to nějak zabít?“, zeptal se věcně Conan.

„To nikdo neví. Nikomu se to ještě nepodařilo. Je to Měsíční démon a ten vždy zatím provedl, co se mu zachtělo.“

Gennova sdílnost tím končila. Na další otázky buď neodpověděl, nebo jen opakoval už vyřčené. Vraceli se pomalu zpět, už mlčky. Náhle na ně zahoukal kdosi z vesničanů, co že to prý našli.

„Stopy velikého medvěda,“ zavolal Conan odpověď. „Asi se probudil ze zimního spánku a toulá se po okolí. Možná nás ještě párkrát navštíví, než se zase uloží.“

Geno na něj vděčně pohlédl a Conan vycítil, že si ho touto odpovědí opět naklonil.

Následující noc proběhla klidně, ale tu další se poplach opakoval. Přibíhající muži tentokrát ve světle pochodní zahlédli cosi velikého, co utíkalo od ohrady nahoru k lesíku. Padal sníh, takže

do rána byly stopy nezřetelné. Nakonec se všichni spokojili s vysvětlením, že jde o toho samého medvěda, co už jednou dobytek postrašil. Jen Equinovi se cosi nezdálo, ale po dvou důrazných Conanových kopancích pochopil a své námitky dále nerozváděl.

Conan připomenul Equinovi Cimmerijský zvyk ohňů na počest zimního slunovratu. Zde něco takového neznali. Umlčel druhovy námitky a začal s ním na svahu nad dobytčí ohradou stavět velikou hranici. Dbal na to, aby se dala snadno zapálit a aby hořela vysokým plamenem. Equino upozorňoval na to, že takovouto hranici nebude možno přeskakovat, ale jeho námitky Conan oslyšel. Připravil si ještě zápalné šípy a měl je neustále i s lukem poruce.

Úzkostný řev dobytka se ozval až za dva dny. Vesničané se tentokrát k ohradě moc rychle nehrnuli, čekali jeden na druhého, aby jich byl houf. Conan však ihned vyběhl do tmy. Mířil nad ohradu, ale trochu stranou. Tělem i oděvem chránil plamen pochodně. Jakmile dosáhl dříve vybrané místo, zaklekl a začal pálit jeden zápalný šíp za druhým směrem ke hranici. Dvojí zasycení ho upozornilo na nezdařené výstřely, ale další šípy hranici zasáhly. Nejméně jeden z šípů skončil ve středu hranice, odkud se ihned začal ozývat praskot větviček a hučení ohně.

Mezi tím dorazil k ohradě houf vesničanů s pochodněmi. I tentokrát se původce poplachu dal vyplašit, i když odcházel méně ochotně než posledně. Conan zřetelně viděl, jak se od ohrady odlepilo cosi tmavého a vyrazilo vzhůru. Bylo to blízko hranice, když se to zarazilo. V tom okamžiku sloup kouře ze zeleného jehličí v hranici naráz vzplanul. Vyšlehl nejméně sáh vysoký plamen, ozařující daleké okolí.

Conan i vesničané s údivem hleděli na podivného tvora. Přirovnání ke krávě rozhodně pokulhávalo, jen velikodst odpovídala. Zlatohnědý trup připadal všem spíše jako kočičí. Hlava

se vztyčenýma ušima, připomínajícíma vlčí slechy, seděla na neobyčejně dlouhém hadovitém krku. Vpředu byla ukončena nikoli očekávanou tlamou, ale ještě daleko hrozivěji vypadajícím mohutným zobanem. Nohy se bořily do sněhu tak hluboko, že nikdo nebyl s to rozeznat, zda jsou ptačí jen chodidla, nebo i část nad nimi. Dlouhý ocas s bambulkou na konci neklidně bičoval sních. Někteří vesničané později tvrdili, že zahlédli i křídla. Blíže stojící Conan je však neviděl, ale jistý si jejich nepřítomností rozhodně nebyl.

Conan zaměnil zápalné šípy za bojové, s kovovými hroty. První se odrazil od zobáku, což nezvaného hosta popohlo. Conan však vytušil směr jeho útěku a poslal za ním v rychlém sledu čtyři šípy. Nejméně jednou zasáhl. Dobře rozpoznal zvuk hrotu, deroucího se do masa. Poté následovalo strašlivé zařvání. Byl to onen zvuk, který Conan slyšel nad zabitým Borkem. Tentokrát ho netlumila dálka a všem přítomným se na okamžik zastavila krev v žilách. Měsíční démon pak stočil hlavu a zobanem si vyrval šíp z těla. Zvuk dalších ho však popohlo. Několika skoky zmizel za vrcholkem kopce. Conan se zvedl z pokleku a vrátil se k ostatním. Celou krajinu již vydatně osvětloval půlměsíc. Vesničané se jeden přes druhého holedbali zahráním obludy. Conan nejprve neskrýval skepsi, postupně však podlehl vítězoslavné náladě také. Náhle mu však kdosi zašeptal do ucha:

„Měsíce je jen půl a dorůstá.“

Conan se otočil, avšak mluvčího nezahlédl. Byl však přesvědčen o tom, že to byl Geno.

Druhý den se vydal po stopách Měsíčního démona. Nalezl místo, kde si obluda vyrvala z těla šíp. Byla tam louže hnědožluté tekutiny, snad krve. Nalezl i první šíp, ten, který se démonovi odrazil od zobáku. Špička z kalené oceli se nárazem ulomila. Byl to přitom jeden ze šípů, speciálně připravených k dobývání

Venaria. V boji tyto šípy probíjely ocelové přilby i s lebkami pod nimi. Na druhém konci lesíka našel místo, kde měsíční démon zřejmě odpočíval. Podle zanechaných stop tu dlouho přešlapoval na místě a poté se vydal obrovskými skoky do hor, směrem k Měsíčnímu sedlu.

Když Conan svá zjištění hlásil Genovi, ten se ho zeptal:

„Odpočíval ve světle měsíce, že?“

Conan přisvědčil.

„Měsíc dorůstá, bude mít stále větší sílu. Stále rychleji se bude zotavovat z ran.“

Conan měl na jazyku otázku, jak to Geno ví. Po předchozích zkušenostech ji však raději spolkl. Cítil, že se Geno podřekl a nechtěl ho na to upozornit.

Odražení Měsíčního démona zvedlo vesničanům na několik dnů náladu. Nevydrželo to však dlouho. Postupně skoro všichni dostali jakousi neznámou nemoc. Ani Geno, v těchto věcech zřejmě velice zkušený, si s ní nevěděl rady. Conan si povšiml i toho, že ji Geno ani nijak nepojmenoval. Všichni se cítili jakoby nachlazení, nebyli však horcí. Někteří měli průjem. Skoro všem přestalo chutnat, mnozí měli bolesti v krku. Při práci se jim dělaly velice snadno modřiny, skoro jakoby samy od sebe.

Geno až po několika dnech s váháním označil nemoc za „jarní chorobu“. Snažil se ji, podobně jako v jiných letech, zahánět čajem ze zelených smrkových výhonků. Obával se však toho, že se letos objevila velice brzy a probíhala nezvykle těžce. Ani ne týden po zahánání Měsíčního démona na ni zemřely dvě stařeny a jedno batole. I v jiných letech se odehrávaly podobné tragédie, ale Genovi to tentokrát připadalo jiné a horší. Jeho obavy se naplnily za další dva dny.

Jedna z žen měla svoje dny. Uchýlila se proto do stranou stojící chýšky, která byla pro muže tabu. Druhý den o sobě nedávala

vědět, tak se za ní dvě další vypravily. Jejich jekot vzburcoval celou ves. Seběhli se tam všichni, tabu netabu. Nešťastnice ležela na zemi uprostřed chýšky. Její tělo bylo podivně zkrouceno. Tvář i obnažené části končetin měly voskovitou barvu. Na zemi pod jejími rodidly sice byla loužička krve, ale její velikost zdaleka neodpovídala očekávanému tratolišti vzniklému tak důkladným vykrvácením. Na tomto postřehu se shodli všichni, i Geno a oba Cimmeřané.

Kdosi řekl: „Upír!“

Všem se hned draly na jazyk historky o tajemných bytos-
tech, které dokážou ze své oběti dokonale vysát krev a proměnit
ji ke svému obrazu. Vesničané začali opřekot probírat mrtvé za
poslední léta. Snažili se odhadnout, kdo z nich by mohl být
upírem. Geno hned zorganizoval proražení nebožčina srdce osi-
kovým kulem. Její manžel sice chabě protestoval, ale nakonec se
sám účastnil výpravy pro osikové dřevo. Zřetelné vzdechy, které
při tomto aktu mrtvá vydávala, všechny utvrdily ve správnosti
jejich dohadu.

Nakonec Geno rozhodl, že bude vykopán mrtvý kupec. Bě-
hem příprav řekl tiše Conanovi, že kupce mohl zabít sám Bork.
V takovém případě byla přeměna v upíra, ne-li něco horšího,
dost dobře možná. Když hrob otevřeli, hned všechny zaujala
nebožtíkova zachovalost. Kupec vypadal, jakoby spal. Když ho
zvedali z jámy, slyšeli tiché vzdechy. Mnohem hlasitější zvuky
mrtvý vydával tehdy, když jeho hrud' probíjeli kulem. Usoudili
tedy, že on je příčinou zla. Stáli mu proto hlavu, ústa napl-
nili kamením a zajistili převázáním koženým řemenem. Do dna
hrobu pak zatloukli několik kúlů, k nimž bezhlavé tělo připou-
tali. Hlavu položili mezi kolena a opět připoutali ke kule, zatlu-
čeném do dna jámy. Nakladli na mrtvého mnoho kamenů, tak
těžkých, jak jen byli s to unést. S touto prací byli hotovi právě

včas: slunce se již povážlivě chýlilo k západu.

Na noc musel každý z vesničanů, i malé děti, rozžvýkat stroužek česneku. Druhý den se mnozí cítili lépe, zejména bolesti v krku se jim zmírnily. Jejich podezření na upíry bylo dále posíleno.

Nepříjemnou povinností následujícího dne bylo zabezpečení ostatních zemřelých tak, aby se neproměnili v upíry. S touto skličující prací byli hotovi krátce před polednem.

Několik dní poté se situace ve vsi lepší. Dopřáli si také trochu sušeného masa od kupců; po něm jim obilná kaše zase víc zachutnala. Conan začal sdílet všeobecné uspokojení, dokonce si hluboko v mysli pohrával s myšlenkou, že Měsíční démon kdesi v horách po zásahu šípem zcepeněl. Jen Geno se díval stále neklidněji na dorůstající měsíc.

3. Asi tři dny před úplňkem se Conan náhle probudil do hluboké noci. Prostor chatrče byl matně osvětlen žhnoucími uhlíky ohniště. Nebylo to však světlo, co ho vzbudilo. Byly to buď podivné zvuky, nahrazující obvyklé chrápání spolunocležníků, nebo nezvyklý pocit tíže. Sílu této tíže si naplno uvědomil v okamžiku, kdy se pokusil převalit na lůžku. Byl však zavalen čímsi neviditelným a těžkým, co ho tlačilo na lůžko. Mohl pouze otáčet očima. Ostatní na tom byli zřejmě podobně, proto ty divné zvuky.

Uprostřed chatrče, u ohniště, spatřil podivnou, hubenou a vytáhlou postavu. Určitě to nebyl nikdo z vesničanů. Conan nejdříve nechápal, co neznámý zamýšlí. Ten však začal odstraňovat závěsy mezi jednotlivými částmi chýše.

Náhle na ohništi zazářil plamínek. Conan na chvíli pocítil, jakoby z něj tíha spadla. Když se pokusil pohnout, uvědomil si, že je to jen zdání. Neznámá síla pouze trochu povolila. Proti předchozímu stavu to však byla nesmírná úleva. Mohl se do-

konce posunout na lůžku tak, aby lépe viděl.

Jakmile plamínek pohasl, tíže se obn ovila v plné síle. Conan si už mohl lépe prohlédnout neznámého. Byl to hubený stařec, vyšší než kdokoli z vesničanů, Conana a Equina nevyjímaje. Obrovský tenký nos mu sahal skoro na bradu a veliké uši mu plandaly kolem rozježené hlavy. Směsice řídkých bílých vousů a vlasů mu padala na záda i hrud'. Byl zahalen do dlouhého černého pláště s kapucí, nyní staženou dozadu. Plášť byl vpředu trochu rozhalený a odhaloval vychrtlé tělo, nedbale zahalené do roztrhaných a – Conan nevěděl, jak to ví, ale věděl to jistě – neuvěřitelně špinavých a odporně páchnoucích hadrů.

Stařec nyní obcházel jednotlivá lůžka a stahoval z ležících příkrývky. Odhalení různých nočních tajemství by Conana jindy rozesmálo. Nyní však trapnost obnažených jednotlivců i dvojic, navíc komentovaná podivným starcem s hnusnou chlípností, znásobovala tísnivost situace. Nakonec se prozradilo i to, že Genna (snad nikoli poprvé) navštívila Equinovo lůžko. Conan cítil, jak se jeho druh snaží bojovat proti tajemné tíži, slyšel zrychlený dech, a snad také – pokud si to nevsugeroval – praskot šlach a kostí. Mimo několika drobných záchvěvů však neměla Equinova snaha žádný výsledek. Stařec mezi tím dokončil obchůzku chatrče. Potom se postavil doprostřed chýše a zakrákoral:

„Dráždili jste Moru, Mora se vám pomstí.“

Potom stáhl z Equinova lůžka Gennu a s nečekanou lehkostí si ji přehodil přes rameno. zápětí vyrazil z chýše ven.

Podivná tíže spoutávala obyvatele chatrče ještě chvíli. Poté náhle zmizela. Conann se okamžitě vymrštil z lůžka. V mžiku měl na sobě nějaké svršky a vyrazil ven s lukem a šípy.

Morovy stopy byly nečekaně mělké. Jen samotná Genna by se musela bořit hlouběji. Na místech se zvlášť umrzlým sněhem

se nebořil vůbec a Conan jeho stopu nalézal jen s největším úsilím. Po chvíli ho dohnali Equino, Geno a dva dřevorubci. Conanovu stopu mohli snadno sledovat i v běhu. Pokračovali pak společně.

Mora sledoval zhruba stejnou trasu jako Měsíční démon. Pouze lesík na vrcholku pahorku obešel z východní strany. Náhle ho v dálce zahlédli. Teď už nemuseli stopovat. Všichni se rozběhli. Mora si jich zřejmě povšiml také, protože zopakoval trik s tíží. Její náraz byl tak silný, že všichni padli k zemi.

Conan útok vycítil okamžik předem, a tak se stačil stočit do příznivější polohy. Equino se pokusil opět tíží vzdorovat, výsledkem bylo pouze to, že ležel na sněhu ve zvlášť zkroucené poloze.

Leželi tak asi hodinu. Tíha nakonec zmizela, jako když utne. Equino chtěl vyrazit dál, ale přežené nohy ho zradily. Nakonec se ukázalo, že má pošramocený kotník a koleno na pravé noze. Nezvedal se však jeden z dřevorubců. Geno brzy zjistil příčinu: Byl sražen k zemi tak nešťastně, že se ve sněhu udusil. Rozhodné pronásledování se tak proměnilo ve schlíplý návrat.

Uvítání ve vsi bylo neradostné. Vesničané byli vyděšeni. Mnozí začali opět pociťovat příznaky „jarní nemoci“. Ozvaly se hlasy, žádající rychlé vyklizení vsi a útěk dolů, dále od hor. Jen Genova autorita tomu zabránila. Nebylo kam jít, nikde v okolních vsích by je nemohli přijmout. Pokud odejdou, musí si sbalit všechny věci a zejména zásoby potravin.

Nakonec mu dali zapravdu a šli se uložit k dospání té hrozné noci. Trapné scény, které Mora odhalil, nevyústily do žádné hádky. Dokonce ani Geno se nedokázal tvářit nějak nevraživě na Equina. Jen mu srovnal kotník a obvázal bolavé klouby.

Ráno bylo tentokrát horší večera. Skoro všichni polehávali, kašlali a stěžovali si na slabost a bolesti v krku. I Conan se cítil

mizerně. Hrdlo měl jako v ohni, cítil se nevyspalý a slabý jako moucha. Pohled na zkrušeného Equina mu také nijak nedodal. Nakonec se rozhodl. Sbalil trochu sušeného masa, meč, luk a šípy. Schystal si i další potřeby a vyrazil. Měl dojem, že si ho nikdo ani nevšiml. Nebylo tomu tak. Vzápětí za ním vyběhl Geno.

„Tady máš,“ řekl a podal mu drobnou, ale nebezpečně vypadající dýku. „Pamatuj, kdyby tě měl dostat Měsíční démon, můžeš mít ještě čas se probodnout. To tě zachrání alespoň před Borkovým osudem.“

Conan si dýku zasunul do škorně a mlčky se s Genem rozloučil. Poté vyrazil po včerejších stopách.

Stopy se však ztratily v lesích na dolním konci horského údolí. Podle některých příznaků Conan usoudil, že Mora mátl stopy záměrně. Považoval to za dobré znamení: mate stopy aby nebyl pronásledován, obává se toho, je tedy zranitelný.

Slunce už viselo vysoko na obloze, když vzdal další pronásledování. Nakonec se rozhodl. Zamířil ke sněhům Měsíčního průsmyku, zářícím nad vrcholky stromů. Snadno našel starou stezku, klikatící se lesem. Místy byla zaváta sněhem, ale vcelku se po ní dalo dobře jít. Její stavitelé zřejmě počítali s tím, že se na ní mohou míjet dva zástupy mezků.

Po několika hodinách se dostal pod mohutný kamenný val, přehrazující celé údolí. Byla to moréna. Znal tyto útvary z Cimmerijské strany hor. Ani on a patrně ani nikdo z jeho současníků si nedokázal představit síly, které něco podobného dokázaly vytvořit. Ze zkušenosti však věděl, že nad morénou bývá zpravidla horské jezero, skupina menších jezírek, či alespoň bažinatá louka. Tohle byla navíc největší moréna, s jakou se kdy setkal. Odhadoval její výšku na více než sto sáhů. Při krajích i uprostřed údolí se kamenný val navíc opíral o mohutná skaliska.

Stezka překonávala morénu mohutnou klikatinou. V jejích ostrých zatáčkách pamatovali dávní stavitelé na míjení karavan vystavěním kamenných plošin, jakýchsi odpočívadel. Ta ovšem byla již zčásti zasypána sutí. Les končil při úpatí morény. Po ní vystupovala vzhůru pouze kleč. Jednotlivé stromy či malé skupiny stromů byly pouze v chráněných úžlabinách mezi skalisky.

Výstup byl značně vyčerpávající. Conan musel opakovaně obcházet zasutá či zavátá místa na stezce, několikrát uklouzl po zledovatělém povrchu kamení a jen zázrakem neskončil v hlubině pod sebou. Na konci posledního úseku stezky na moréně si musel odpočinout. Jeho pohled zaujal mohutný balvan, zcela zřejmě záměrně přitesaný do podoby půlměsíce. Zřejmě se jednalo o oltář bohyně Luny. Musel být velice starý, protože byl pokryt vrstvami lišejníků stejně, jako okolní balvany. Pod oltářem se stezka dělila. Cesta k Měsíčnímu sedlu nejevila žádné známky užívání. Na druhé bylo vidět alespoň občasné snahy odstranit nejbujnější větve kleče. Původní odbočka se stala hlavní cestou a Conan nepochyboval o tom, že vede ke chrámku. Svůj meč, luk a šípy skryl pod plochý balvan vedle oltáře. Dýku si však ponechal. Poté zamířil stezkou k tušenému chrámku.

Několik kroků za oltářem se mu naskytl pohled do prostoru nad morénou. Bylo zde zamrzlé horské jezero, jehož vody zjara padaly přes morénu hojnými vodopády, nyní pouze temně hučely hluboko pod jeho nohama. Jezero mělo nepravidelný tvar, jedna ze zátok vybíhala daleko mezi skály na opačné straně údolí. Tam se nacházela úžlabina, chráněná skalními výběžky. Na jednom z nich stál samotný chrám, pod ním bylo vidět několik kamenných chatrčí, zřejmě obydlí kněží. V okolí rostlo několik pokroucených stromů, jimž utváření okolí a snad i lidská péče umožnily vyrůst nad hranicí lesa. Jejich zaschlé vrcholy a ulámané větve prozrazovaly, že tu rozhodně nepřežívají snadno.

Cesta ke svatyni byla na volném prostranství zavátá, zřejmě od prvního sněhu nepoužívaná.

Před jednou chatrčí se objevily postavy ve splývavých rízách. Zblízka bylo vidět, jak jsou otrhané. Oděvy, i těla pod nimi, byly pokryty vrstvou mastné špíny. Ani děvky nejhorší kategorie, lísaající se k dobyvatelům Venaria, nepůsobily tak odpudivým dojmem jako tyto kněžky. Conan se jim však hluboce uklonil a přednesl jim svou žádost o pomoc pro obyvatele Fusarií.

Kněžky ho vyslechly, poté ho jedna zavedla do nejbližšího stavení a ponechala samotného v malé komnatě bez oken. Tmu zde zaháněl pouze matný plamen blikajícího kahance. Po chvíli se objevila další kněžka. Oznámila mu, že jeho žádost zvažuje nejvyšší kněžka Luny. Přinesla mu také ostře kořeněnou masitou polévku. Vyhládlý a unavený Conan se na jídlo hltavě vrhl. Nasycen se pak svalil na hromadu chvojí v rohu komnaty a okamžitě usnul.

Procitl nápadně osvěžen. Vzbudila ho jedna z kněžek. Vzápětí ho vyvedla z chatrče. Následoval ji po cestě k zadnímu vchodu do chrámu, nedávno pečlivě očištěné od sněhu a ledu. Uvnitř stanul na vykázaném místě a snažil se oslněnými očima přehlédnout okolí.

Nalézal se zřejmě v centrální chýši chrámu. Ze stropu zde visel mohutný svícen, na němž však ředilo tmu pouze několik plamének. Pod svícnem byl oltář, podobný tomu na moréně. Vedle oltáře bylo cosi vysokého. Conan teprve za hodnou chvíli rozeznal, že je to nápadně vysoká žena ve splývavé říze. Na jeho pohled odpověděla pokynutím ruky. Její hlas zněl zastřeně a jaksi neosobně.

„Tvou žádost jsme dlouho zvažovali, nakonec naše oko na tebe shlédlo milostivě. Vzhledem k tvé ochotě a oběti ti bude darován Měsíční meč, zasvěcený Luně. Tímto mečem je možno

přemoci Měsíčního démona. Pokud se ti to podaří, nebude už ves sužovat ani Mora. Unesenou dívku však asi zpět nezískáš. Naše moc není neomezená.“

Conan se uctivě poklonil a převzal podávaný předmět, zabalený do několika vrstev jemné a vcelku čisté látky.

„Nechť Luna milostivě provází tvé kroky,“ zaznělo ještě chrámovou prostorou.

Když však Conan vzhlédl, kněžka už tam nebyla. Patrně sestoupila po schodišti za oltářem. Počkat! Jak to, že o nějakém takovém schodišti ví? Proč mu náhle celé okolí připadá podivně povědomé? Měl sto chutí zde slídit, ale nakonec se rozhodl odejít. ještě jednou se uklonil do prázdna a odešel.

Cestou nepotkal jedinou kněžku, osada pod chrámem vypadala jako po vymření. Až téměř na dolním konci morény si uvědomil, že si nevyzvedl zbraně, skryté u oltáře. Posadil se na okraj stezky a rozbalil dar od kněžek. Jeho oči téměř oslnily odrazy od leštěného ostří i stříbrného jílce, posázeného broušenými horskými křišťály. Čepel byla z jedné strany pokryta ornamenty s lunární symbolikou, na druhé straně byl jakýsi nápis. Obojí bylo vyryto a rytina byla vytepána zlatými a stříbrnými drátky. Zaujat krásnou zbraní zapomněl Conan opět na zbroj u oltáře a kráčel dál.

Náhle se ho zmocnil nevyslovitelný neklid. Byl už pod morénou, mezi prvními stromy horského lesa. Slunce stálo vysoko na obloze. Slunce! Do chrámku přišel po poledni, nyní je pozdní dopoledne. Jak to, že o sobě tak dlouho nevěděl? Jeho neklid se postupně změnil v pocit příšerného hnusu. Pojednou ho napadlo, že cena za nádhernou zbraň byla přece jen příliš vysoká. Shodil ze sebe oděv a začal se razantně omývat drsným přemrzlým sněhem. Krystalky na jeho kůži tály a splavovaly zaschlý pot a špínu. Známý pocit ho uspokojil. Nakonec se ve sněhu dů-

kladně vyválel, jako divočák v kališti. I šaty rozložil po sněhu, naházel na ně další a pak po nich skákal a dupal. Když je pak důkladně otloukl o nejbližší strom, oblékl se a cítil se mnohem líp.

Chtěl vyrazit na další cestu, ale náhle si uvědomil další podivnou věc: Před chvilkou minul jakési stopy a vůbec je neprozkoumal. Za něco takového se normálně platí životem! Vrátil se a dal se do stopování.

Stopy zanechal rozhodně dvounohý tvor. Pokud měl lidské proporce, tak byl nejméně o hlavu vyšší než Conan. Záhadný tvor kráčel podél stezky směrem vzhůru, byl však z neznámé příčiny sražen zpět. Znovu a znovu se pokoušel proniknout tím směrem a opakovaně ho cosi odrazilo. Záhadná síla buď už nyní nepůsobila, nebo neexistovala pro Conana. Ten při stopování opakovaně prošel bez nejmenších následků místy, kde musela být.

Záhadný tvor se poté vzdálil od stezky. Conan neměl jasný plán na zdolání Měsíčního démona, a tak snadno podlehl popudu ke sledování neznámého tvora. Cosi mu našeptávalo, že všechny zdejší záhady spolu natolik souvisejí, že je jedno, kterou se začne zabývat dříve.

Dvojnožec vyrazil po svahu nad údolím. Conan sledoval jeho stopy mezi ostrůvky kleče, balvany a osamělými stromy na horní hranici lesa. Několikrát se musel zastavit, aby se posilnil soustem sušeného masa, které zapíjel vodou z tajícího sněhu. Slunce už bylo nad samým západem, když se dostal k jakémusi skalnímu bludišti vysoko nad údolím. Záhadný dvojnožec tudy zřejmě procházel bez nejmenšího zaváhání. Teprve zde, v obtížném terénu, Conan poznal, že podcenil délku nohou záhadného tvora. Možná bude záhadnému tvorovi sahat sotva po žaludek!

Náhle stopy zamířily do šeré úžiny mezi skalami. Slunce sem

už nemohlo proniknout, převislé skály zakrývaly rychle tmavoucí oblohu s prvními hvězdami. Stopy vedly do sluje, vytvořené zhroucenými skalními bloky. Ven se nevracely. Conan sevřel v pěsti jílec meče a vpadl dovnitř. Náhle se mu pod nohama cosi pohnulo a on se řítíl kamsi do hlubiny.

Naštěstí nepadal dlouho. Za okamžik dopadl na cosi měkkého a teplého. Před ním muselo do díry padnout divoké prase a rozbit si lebku. Jeho stopy však Conan nezahlédl. V prostoru, kde se ocitl, mohl kromě mrtvého zvířate nahmatat i větší množství listí a větví. Conan vyčistil povrch jednoho z plochých kamenů a rozdělal oheň. V jeho světle se mohl seznámit s pastí, ve které se ocitl.

Všude kolem něj byly zhroucené kusy skal, vytvářející prostor o několika krocích zděli i šíře. Sluj měla nepravidelný tvar, na několika místech přecházela v úzké štěrby, ucpané drobnějším kamením. Horní otvor, jímž sem spadl, byl naštěstí dobře přístupný. Jakmile vzplál oheň dostatečně jasnými plameny, odvážil se Conan nahoru. Bez námahy se vyškrábal až na pevnou zem. Venku se však mezi tím zcela setmělo, přes skalní hřeben se přihnala horská bouře s chumelenicí. Bylo vidět jen na pár kroků. Nejlépe mu tedy bude dole u ohně.

Vrátil se tedy, vyvrhl zabitě prase a dal se do opékání masa. Mezi tím, co maso počínalo šířit lákavou vůni, vybalil znovu Měsíční meč a dal se do jeho prohlížení. Nyní, v klidu, poznal, že znaky na meči jsou podobné těm, které ho naučil Geno. Byly jen ozdobně propleteny a pokrouceny:

„Ne-pří-te- ...nepřítele z- ...zdrť, pří- ...příteli Luny neu- ...neuškod,“ slabikoval. „Nepřítele zdrť, příteli Luny neuškod.“

Cosi ho na tom nápisu zneklidňovalo, ale nemohl přijít na to, co. Nakonec se k prasknutí najedl pečeného masa a uložil se ke spánku.

Uprostřed noci ho vzbudil děsivý sen: Účastnil se v něm jakéhosi odporného obřadu. Prováděl při něm šílené věci s odpornými ženštinami, z nichž některé si pamatoval z chrámku Luny. Přiložil na dohasínající oheň. V záři plamenů se pozvolna vzpamatovával. Nakonec opět usnul, tentokráte beze snů.

Ráno spatřil v záři ohně něco, co večer ve sluji rozhodně nebylo: V jednom z koutů vyrůstal ze země jakýsi kyjovitý útvar, silnější než mužské stehno a vysoký Conanovi skoro do pasu. Nad ním se objevila na skále podivná kresba. Tu mohl včera přehlédnout, ale záhadný kyj určitě ne.

Conan se dotkl podivné věci rukou. Ta se rozloupila vedví a obnažila ve svém středu nádherný meč, jehož čepel se v záři plamenů zlatavě leskla. Zbraň byla úsporně účelná, bez jakýchkoli rytin nebo ozdob. Její samotný strohý tvar však vyzařoval lehkost a eleganci. Přestože obal zbraně připomínal jíl, byla zcela čistá, bez sebemenší skvrnky, jakoby právě přinesená od mečíře.

Že by tu takovou zbraň někdo zapomněl? Tomu Conan nemohl uvěřit. Pozorně si prohlížel nádherné a dokonalé ostří. Náhle ucukl. Řízl se do prstu. Vyskočila kapička krve. Chvilku visela na ostří jako červený korálek. Náhle se začala zmenšovat a pak úplně zmizela. Nechtěl tomu uvěřit. Posadil se vedle ohně, vytlačil z ranky na prstu novou kapku a dával dobrý pozor, aby skanula na ostří. Stalo se totéž. Meč krev vypil.

Teď už nebylo pochyb. Má v rukou meč samorost, pijící lidskou krev. Pověsti o těchto zbraních se jen šeptaly. Věděl však, že neexistuje nic účinnějšího. Nyní měl jeden takový meč v ruce, měl i Měsíční meč. Ať se teď Měsíční démon těší!

Sbalil Samorost, jak jej v duchu nazval, do svých věcí. Ještě chvíli studoval záhadný znak nad místem, kde vypučel. Nakonec si ho co nejpřesněji obkreslil hlinou smíchanou se slinami na hrud'. Teď se cítil klidně, jako pod ochranou nějakého božstva.

V rychlosti se najedl, sbalil a vyrazil. Venku ho uvítal bílý den, slunce stálo málem na poledni. Mžoural v jeho paprscích a snažil se nahlédnout do horní části sluje. Byl zde však jen mělký a přehledný výklenek, z něhož vycházely stopy záhadného dvojnožce. Strávili tedy noc vedle sebe. Conana toto pomyšlení kupodivu uklidnilo.

Stopování zabralo Conanovi celý zbytek dne. Nakonec ho stopy zavedly zpět pod morénu, ale tentokráte k opačné straně údolí. Někde nad skalami vedle morény se vysoko nad Conanem nacházel chrámek Luny. Stopy náhle zmizely, jakoby se tajemný dvounožec rozplynul v půli kroku. Conan se nacházel před skalním zářezem, z něhož cítil vyzařovat podobné fluidum, jaké poznal při setkání s Měsíčním démonem.

Neporušil panenský sníh před skálou a schoulil se na čekané pod jeden z mohutných smrků s větvemi až na zem. Den skončil a po chvíli zalilo údolí světlo měsíce. Conan neustále zaháněl myšlenku, že už zde někdy byl. V mysli se mu neustále vybavoval obraz jakéhosi podivného průvodu, v jehož čele nesou oběť, zabalenou do bílého plátna. Sám sebe přitom vždy viděl jako součást tohoto průvodu.

Rázně potřásl hlavou aby zahnal rozptylující myšlenky. Bylo slyšet tiché kroky a vrzání čerstvého sněhu. Po chvílce už nebylo pochyb: přicházel Měsíční démon. Byl přesvědčen, že ho obluda musí vycítit, ale ta ho minula bez povšimnutí a zamířila si to rovnou ke skalní rozsedlině. Conan rozdělal oheň a zapálil suché větve pod stromem. Samorost si pověsil na záda a s Měsíčním mečem v ruce vyrazil za démonem. Cestou se ještě plácl přes škorni, zda tam ještě je Genův dar.

Měsíční démon si konečně povšiml vetřelce. S temným zaryčením mu vyrazil v ústrety. Rozpoutal se divoký boj. Démon se snažil zasadit údery svými drápatými předními tlapami nebo

klofanec obludným zobanem. Conan se zase snažil o rozhodující úder mečem.

Oba soupeři kolem sebe poskakovali a postupně se přibližovali ke skále. Měsíční démon už utrpěl několik ran, ale ty na něj nijak neúčinkovaly. Zdálo se, že se na měsíčním světle samy rychle zavírají a hojí. Conana však ještě víc znepokojovalo chování jeho meče. Nejprve si myslel, že je zbraň špatně vyvážená. Potom ale pocítil vlastní pohyby meče. Zbraň se mu jakoby snažila vykrouřit z ruky. Při úderech se snažila uhnout od démonova těla, při rozmaších se naopak snažila zasáhnout svého pána. Nebýt Conanovy neobvyklé síly, byl by už několikrát poraněn vlastním mečem.

Náhle se od něj Měsíční démon odpoutal. Odskočil několik kroků daleko a při úpatí skály se začal proměňovat. Postavil se na zadní a seštlhl. Jeho kožich se změnil v černý hábit. Náhle z něho byl Mora. Vykřikl cosi pánovitým hlasem v neznámé řeči. Měsíční meč na ta slova zareagoval tak silným kroucením a cukáním, že jej Conan raději ze vši síly mrštil po Morovi. Ani spojené úsilí Mory a meče neodvrátilo zásah, alespoň rukojetí. Mora zlobně heknul a popadl meč do ruky. Vzápětí se zachechtal a Conan náhle ucítil známou tíži. Sáhl na záda pro Samorost a mávl jím ze všech sil. Jakoby nad sebou rozťal neviditelný plát, tíže se neškodně převalila kolem něj. Mora stál ve střehu s mečem.

„Nepřítele zdrť, příteli Luny neuškod’“, drtil Conan zlobně mezi zuby.

Oba se znovu srazili. Měsíční meč Moru zřejmě poslouchal, ale Samorost mu byl v Conanových rukách důstojným protivníkem. Jeho rány byly zřejmě Morovy nepříjemné. Při každém doteku Samorostu se ozvalo zasyčení, jako by byl meč rozžhavený do běla. Rány od něj se nezavíraly a prýštěla z nich žlutohnědá

tekutina, kterou Conan znal ze stopování poraněného démona. Byl rovněž několikrát zasažen a navíc se mu začaly ozývat rány, utrpěné v souboji s Borkem. Morovy síly však ubývaly rychleji. Conan ho zatlačil až ke skalní stěně, kde se obtížně rozmacoval a i úskoky před údery Samorostu měl ztíženy.

Náhle netvor nenávistně zasyčel:

„Tak on už chlapeček není náš? Už nám nebude pomáhat s měsíční obětí?“

Na ta slova se Conanovi otevřela opona v mysli. Viděl sám sebe, jak spolu s nečistými kněžkami připravuje unesenou Gennu k obětování Luně. Tento okamžik mu měl být osudný. Reakce na nečekaně odkryté vzpomínky byla zřejmě poslední Morovou zbraní. Noční probuzení však způsobilo, že Conan již o své účasti v jakýchsi příšerných obřadech věděl. Šok z odhalení celé pravdy ho spíše rozlítl. Morův útok byl odražen.

Mora teď prchal do hloubi skalní rozsedliny, kde, jak už nyní Conan věděl, je na oltáři připoutána Genna. Řítil se proto Morovi v patách aby mu nedovolil projít až k dívce. Srazili se mezi skalami, kde Mora jakoby nabral trochu sil. Conan měl co dělat, aby odrazil rychlý sled úderů Měsíčního meče.

Náhle se za ním ozvalo žuchnutí. Sníh na stromě, jehož dolní větve zapálil, teplem spadl. vzápětí vyšlehly vysoko k obloze plameny. Conanovi se vybavil okamžik, kdy v chýši způsobilo vzplanutí plaménku ochabnutí Morou seslané tíže. Vyzrazil proto do útoku a zasadil mu několik ran. Mora se během boje začal opět měnit. Jeho nohy se proměnily v pracky Měsíčního démona. Ruce zachovaly lidský tvar, další pár končetin mu začal pučet na hrudníku. Vzadu se vynořil ocas a natahoval se tak dlouho, až jeho špička začala nepříjemně šlehat po Conanovi. Větší výška Morovi pomáhala lépe útočit na Conana. Stala se však zároveň zdrojem jeho zhouby.

Conan vystihl, že Mora dosud nepřivýkl svým novým proporcím. Odrazil Měsíční meč a Mora se zřetelně zapotácel. Zasvištěl Samorost a po zemi se náhle válely dva kusy Mory, přetátného v pase.

Lidská část se začala postupně rozpadat, slézala z ní kůže a roztékající se svaly obnažovaly kosti. Dolní polovina se neměnila, jen z ní vytékala známá žlutohnědá tekutina. Měsíční meč se zkalil.

Conan vyrazil ke Genně. Jedním švihnutím Samorostu ji zbavil pout. Posadil ji a opřel o skálu. Jeho péče ji postupně přiváděla k vědomí. Náhle za sebou vycítil jakýsi pohyb. Stačil ještě nastavit Samorost. Cosi se od něj odrazilo, nezasáhlo to Conana, ale dotklo se to Gennina stehna. Byla to hlava tenkého a neobyčejně dlouhého hada. Conan ji sice okamžitě rozdrtil rukojetí Samorostu, ale dívka byla uštknuta. Během několika okamžiků se zkroutila ve smrtných křečích a vydechla naposled.

Conan se dal do pátrání, odkud se tu, v hluboké zimě, vzal had. Během okamžiku zjistil, že jde o ocas Měsíčního démona, na jehož konci dokázala příšera vytvořit hadí hlavu. Nyní však už byla spolehlivě mrtvá a rozpadala se jako předtím horní polovina.

Conan se sklonil nad dívkou. Byla sice mrtvá, ale přesto na ní bylo cosi znepokojivého. U její ruky se ocitl Měsíční meč a jeho lesk se začal obnovovat. Z rány po uštknutí cosi vytékalo, ale nebyla to krev. Byla to tělní tekutina Mory - Měsíčního démona. Dotkl se rány špičkou Samorostu. Ozvalo se zasyčení, stejné, jako když předtím zasáhl svého soupeře.

Nebylo pochyb, u dívky probíhala proměna, podobná té, které kdysi podlehl Bork. Se směsí odporu a strachu rozřízl Samorostem Gennino stehno. Z rány se začalo drát cosi podobné tomu, co se dralo z mrtvého Borka. Conan do toho řal, znovu

a znovu. Nakonec se to rozteklo na nechutnou břečku. Zároveň se Gennina noha začala rozpadat, jako dříve Mora a lesk Měsíčního meče opět pohasl. Conan se vztyčil a poslouchal. V širém okolí však bylo ticho, žádný výhružný řev se neozval. Nákaza byla zničena.

Conan položil Samorost na mrtvé dívčí tělo. Meč se začal rozšiřovat a ve chvílce přikryl tělo jako pokrývka. Jeho úloha byla u konce. Ne však Conanova.

Se zachmuřeným výrazem v očích se mladík vypravil tajnou stezkou nahoru ke chrámu. Při návratu zpět měl u sebe svůj luk i meč z Argu, potřísněný čerstvou krví.

Mezi tím se kolem Gennina těla vyboulila země a vytvořila samorostlou mohylu. Z obou polovin obludy zbyly jen kosti, bílé a částečně vrostlé do balvanů. Teprve nyní sedla na Conana únava z přestálého boje. Vyrazil ke vsi, do níž se dostal až ráno.

Na poslední část svého dobrodružství zůstaly Conanovi pouze matné vzpomínky. Měl pocit, že ho na cestě někdo doprovázel a snad i podepíral. Jeho stopy však smetla následující zimní bouře, takže to nebylo možno ověřit.

4. Conan stonal až do jara. Nemohl se proto účastnit výpravy, kterou podnikli Geno s Equinem a několika dřevorubci hned poté, co to počasí dovolilo. Nalezli spálený strom, kosti rozpuštěné příšery i Gennin pahorek. Equino chtěl dívčiny ostatky přenést do vsi, ale Geno to kategoricky zakázal.

Jara se dočkali všichni. S jeho nástupem dorazil do vsi Brenn s několika chlapci. Conan vyrazil s celou skupinou pod Měsíční sedlo. Doprovázel je Geno s několika vesničany.

Conan ukázal svým pokrevencům místo svého boje s obludou, jejíž kosti, částečně vrostlé do skal a balvanů na dně údolí, mohli vidět. Byl však rozhodnut nevracet se s nimi domů a sám se vypravit do světa.

Zatímco se hoši vypravili tajnou stezkou podívat se na chrám Luny, Equino truchlil nad pahorkem Gennina hrobu. Geno odvedl Conana i s Brennem stranou. Promluvil k nim tichým hlasem:

„Tam, na východě, kde Eiglophianské hory přecházejí do nížiny, leží hřeben Měsíčních hor. Žijí tam kněžky Luny, krásné a vznešené. Ve zpupnosti urozeného mladíka jsem jednu z nich unesl. Zemřela při narození Genny. Potom jsme jen utíkali, s pomstou v patách. Dostihla nás zde. Conan nemusí mít výčitky, byl to náš osud. I tak udělal ...mnoho.“

Conan a Geno se mlčky objali.

Starý Brenn se vrátil k truchlícímu Equinovi. Vzal ho kolem ramen a promluvil na něj:

„Znám lék na tvou bolest. Má krásné dlouhé vlasy, které voní kouřem táborového ohně. Dovedu tě k němu, pojd.“

Hoši se s halasem vraceli dolů. Cimmeřanská výprava pobrala zbraně a vaky se zásobami a všichni vyrazili ke stezce pod Měsíční sedlo. Conan je doprovázel pouze očima. Jakmile zmizeli za první zatáčkou, vyrazil s Genem a vesničany na zpáteční cestu.

Druhý den opustil Fusaria i on. Vyrazil stezkou směřující do nížiny, po níž přišel Brenn s chlapci.

* ● ○ ○ ● *

Poznámka

Musím se přiznat k tomu, že ve mě vzbuzují značné rozladění fantasy, jejichž hrdinové bez uzardění měří a váží (hmotní) v jednotkách SI. Nějak si nedovedu představit Conana, jak jede na koni moderní Paříží do Mezinárodního ústavu měř a váh a tam si vynáší rýsky (třeba na čepel svého ocelového meče) podle platinoiridiového standardu metru. Nebo jak si kupuje na bleším trhu levné digitálky či mobil na zjišťování času. Z tohoto důvodu používám zásadně jednotky „dobové“, jaké se používaly v historických (a patrně i prehistorických) dobách. Aby se v nich vyznali i ti čtenáři, kteří si je nedokáží představit nebo odvodit z kontextu a podle názvu, uvádím následující tabulky:

Délkové míry

Palec – 1,5 – 3 cm, nejčastěji kolem 2,5 cm

Stopa – asi 25 – 30 cm

Loket – zpravidla 60 – 80 cm

Krok – Nejčastěji ve stejném rozmezí jako předchozí, ale používaný pro měření budov, vzdáleností v terénu apod.

Sáh – 2,2 – 2,5 m, zpravidla používaný jen k měření výšky (hloubky)

Míle – nejčastěji v rozmezí 1,5 – 2 km

Etalony existovaly jenom pro loket, ale to vždy jen v rámci určitého tržiště pro loket místní. Větší a menší jednotky na sebe zpravidla nebyly celočíselně převoditelné.

Hmotnostní míry

Mina – malá hmotnostní jednotka, zpravidla 5 – 10 g

Libra – velká hmotnostní jednotka, její konkrétní hodnota kolísala mj. v závislosti na tom, co se vážilo, nejčastěji v rozmezí 0,5 – 2 kg

Objemové míry

Džbánek – jeho objem kolísal v závislosti na měřené tekutině nebo sypké komoditě. Pro víno platí hodnota kolem $1/4$ l, pro pivo kolem $3/4$ l, pro mouku, obilí olej a další platily jiné hodnoty.

V některých oblastech a pro některé komodity se užívaly i větší míry – amfora, sud apod., občas i celočíselně převoditelné na odpovídající džbánky (nejčastěji násobky a zlomky tuctu či kopy.

Čas

Den se měřil od východu po západ slunce. Jeho délka kolísala v závislosti na ročním období a zeměpisné šířce, např. v Cimberii byl poměr délky dne v létě a v zimě větší než 1 : 2. Zmatek byl i v tom, co se považovalo za východ nebo západ slunce (protětí obzoru slunečním kotoučem, rozbřesk a soumrak, ranní a večerní kuropění atd.). Tím značně kolísal i odhad délky kratších časových jednotek.

Hodina – $1/12$ dne (noci)

Mina – $1/60$ (někde $1/12$) hodiny, reálně od 30 sekund do několika minut. Vodní hodiny byly často seřizovány tak, aby za jednu minu času nakapala jedna mina vody. Vzhledem k proměnlivé délce dne se musely průběžně seřizovat podle slunečních hodin a používaly se hlavně v jižních zemích, kde mezidenní rozdíl v délce hodiny / miny nebyl tak velký jako ve středních šířkách nebo ještě severněji.

Je jasné, že s výjimkou obchodních transakcí se jednalo o lepší či horší odhady, nikoli o exaktní měření v moderním slova smyslu. Míry odvozené z proporcí lidského těla kolísaly i podle tělesných rozměrů měřícího.

Jan Šimůnek